

obvius et frequens est. Quomodo enim tunc facienda erit Missae applicatio? Respondeo: nihil aliud faciendum est, neque aliud moraliter fieri potest, quam ut applicatio fiat iuxta ordinem temporis, quo stipendia a fidelibus erogata sunt, iuxta axioma, quod aliquando in iustitiae materia usurpatur: *Qui prior tempore, potior iure*. Imo nec necessarium est, ut Sacerdos ad hoc explicite attendat; siquidem sic vel agere censetur, cum id expostulet naturalis aequitas. Hinc si ex cumulo communi, v. gr. ex arca in Ecclesia posita, vel a Missarum distributore, stipendia pro 20 Missis acceperis, nulla alia cura tibi incumbere debet, nisi ut Sacrum vigesies facias *ad dantis intentionem*. Distributor ipse eandem implicitam intentionem habere censetur, ut stipendia iuxta temporis antiquitatem successive eroget. Potest tamen Sacerdos praefatum ordinem intentione expressa interrumpere gravi aliqua de causa, v. gr. si qua alia Missa urgeat, vel maius stipendium acceperit, ut Sacrum non differat, etc.

170. — QUAER. 6° *An valeat applicatio facta vivo quem credis mortuum, si tantum pro eo iam mortuo celebrare debuisses?*

Resp. Neg. prorsus. Ratio est, quia obligatio cadit in applicationem defuncto faciendam, ad eius animam a poenis Purgatorii sublevandam; finis autem ille non obtinetur, dum pro vivo Sacrificium offertur. Unde Sacerdos ob eiusmodi errorem iacturam stipendii sui subire debet (3).

CAPUT III.

DE OBLIGATIONE CELEBRANDI

Sub triplici respectu haec obligatio spectari potest: 1° ratione sacerdotii; 2° ratione officii; 3° ratione stipendii.

ARTICULUS I. — DE OBLIGATIONE CELEBRANDI RATIONE SACERDOTII

171. — *Dico*: Omnes Sacerdotes ratione sacerdotii iure divino tenentur sub gravi aliquando celebrare. Evincitur ex verbis Christi *Luc. 22. 19.*: *Hoc facite in meam commemorationem*. Quibus verbis, teste Concilio Tridentino, Christus Apostolis eorumque successoribus praecepit, ut Sacrificium offerrent. Insuper Sacerdotes omnes in sua ordinatione accipiunt non solum potestatem, sed etiam *munus* et *officium* sacrificandi illi annexum. Hinc Apost. *Hebr. 5. 1.*: *Omnis namque Pontifex ex hominibus*

(3) Auctoris resolutio ad casum forte chimaericum spectat. Quidquid sit de casu probabilitate, resolutio, si in se spectetur, paullo severior videri merito poterit. Ratio est, quia *satisfactorius* sacrificii fructus etiam vivo prodesse potest, et a purgatorii poenis eximere. Prae-

terea vivus capax est, et particeps fit eorum quoque fructuum, quorum capaces mortui non sunt. Et exinde est quorundam usus, qui hoc praesidium sibi sollicite quaerentes, praestitutas a se Missas vel omnes vel magna ex parte praemittere satagunt, dum in vivis degunt.

assumptus pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia. Porro in re gravi quisque tenetur graviter munus susceptum exsequi. Ergo... — Sic S. Thom. part. 3. q. 82. art. 10. — Vide S. Lig. n. 313. (*).

172. **Quaesita.** — QUAER. 1° *Quoties in vita vel in anno Sacerdos celebrare teneatur?*

Resp. Non clare constat. *Probabilius* videtur non teneri ad celebrandum, nisi ter vel quater in anno, seu in festis solemnioribus. Imo non improbabile apparet, sacerdotem suo muneri fecisse satis, si quibuscumque tandem diebus ter vel quater in anno Sacrificium offerat. — S. Lig. n. 313.

QUAER. 2° *An eximatur ab omni peccato, qui tantum quater in anno celebrat?*

Resp. Neg. Non videtur enim excusandus ab aliquo peccato veniali. Sic communiter iuxta mentem *Conc. Trid.* sess. 25. c. 14. *de Reform.*, ubi dicitur: *Curet Episcopus ut iis (Presbyteri) saltem diebus dominicis et festis solemnibus Missas celebrent*. Imo exoptat sancta mater Ecclesia, ut Sacerdos singulis diebus Sacrificium offerat, et pii Sacerdotes rarissime illud omittere solent.

Hinc merito concludit S. Lig. n. 359.: *Quapropter nescirem a culpa levi excusare Sacerdotem illum, qui quotidie celebrare posset (una hebdomadis die excepta ob reverentiam), et sine ulla iusta causa, sed tantum ob desiderium, a celebrando abstineret: Sacerdos enim non tantum pro se celebrat, sed etiam pro bono totius Ecclesiae populique christiani, cuius minister et intercessor est constitutus, iuxta illud Apostoli: OMNIS PONTIFEX ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.*

Merito igitur auctor eximii operis *De Imitatione Christi* ait, l. 4. c. 5.: *Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos laetificat, Ecclesiam aedificat, vivos adiuvat, defunctis requiem praestat, sese omnium bonorum participem efficit*. Sic etiam S. Bonaventura, *de praeparatione ad Missam*, c. 5.: *Sacerdos qui non celebrat, quantum in ipso est, privat Trinitatem laude et gloria, Angelos laetitia, peccatores venia, iustos subsidio et gratia, in Purgatorio existentes refrigerio, Ecclesiam Christi speciali beneficio, et seipsum medicina et remedio contra quotidiana peccata et infirmitates.*

ARTICULUS II. — DE OBLIGATIONE CELEBRANDI RATIONE OFFICII

173. — *Dico* I. Omnes animarum Pastores iure naturali et divino aliquando celebrare pro ovibus suis tenentur. Ratio est, quia eas pascere debent. Constat etiam ex *Conc. Trid.* sess. 23. c. 1. *de Reform.*, ubi sic:

(*) Cf. *Opus Th. Mor.* V. 4. *De Eucharistia* nn. 243. seq.

Cum praecepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his Sacrificium offerre..., etc.

Dico II. Idem iure ecclesiastico pro ovibus suis celebrare tenentur omnibus diebus Dominicis et festis, quibus fideles Missam audire debent. Constat ex pluribus Ecclesiae Decretis, praesertim vero ex Constitutione Benedicti XIV.: *Cum semper* die 19 Augusti 1744. Ad hoc autem tenentur non solum Parochi saeculares, sed et Regulares; itemque ii, qui ad tempus vel amovibiliter, v. gr. ob absentiam vel infirmitatem Parochi, ad huius supplendum officium deputati sunt, ut Viceparochi. — Bened. XIV., *Constit. cit.* — Imo Parochus duabus parochiis praepositus duplicem Missam recurrentibus festis tenetur applicare, nisi unio duarum parochiarum sit plenaria et extinctiva, ita ut ex duabus Ecclesiis parochialibus una prorsus ob extinctionem tituli alterius evaserit. — S. Congr. Conc. 11. Mart. 1774. — Onus illud a fortiori Episcopis (*) incumbit post adeptam Sedis possessionem, non vero Vicariis capitularibus. — S. Congreg. Rit. 12 Novemb. 1831. Missionarii autem et Vicarii apostolici Missas applicare minime tenentur, quamvis id ex charitate deceat. — S. Congr. de Propag. Fide, April. 1862. (1).

174. **Quaesita.** — QUAER. 1° *An Parochus valde pauper possit stipendium accipere pro Missa die Dominica celebranda?*

Resp. Neg. per se. Constat ex declaratione Bened. XIV., in praefata Constitutione (2). — S. Lig. n. 325.

QUAER. 2° *An obligatio Missam pro populo celebrandi sit personalis?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia ea Parocho incumbit ut Pastori. Hinc Parochi debent per seipsos applicare Missam pro populo diebus Dominicis et festis; nec ulla valet in contrarium consuetudo.

Ad dubium S. Congr. Concil. oblatum:

Quid censeri debeat de consuetudine, vi cuius Parochus diebus Dominicis et festis Missam privatam pro pio aliquo benefactore applicat, et,

(*) Episcopi tamen, si duas aut plures habeant dioeceses, una Missa satisfaciunt obligationi. Const. Leonis XIII. *In summa* 10. Iun. 1882. quo declaratum est officium Episcoporum celebrandi singulis dominicis et diebus festis pro populo.

(1) Nempe prodierat olim e Congregatione de Propaganda Fide responsum, quasi Missionarii stricta charitatis obligatione ad id tenerentur. Sed posterius, anno scilicet 1862, ea resolutio ab ipsa S. Congreg. fuit abiecta. Caeterum *charitatis* titulus, de quo Auctor, aequae missionarios

urget, uti patet, ac omnes per totum orbem sacerdotes. Unde non officium missionariorum proprium, sed omnibus commune ab Auctore hic indicatur.

(2) Attamen in eiusdem Constitutionis §. 8. Benedictus XIV. Episcopis facultatem tribuit dispensandi *ad hoc, ut* (Parochi egentes) *etiam diebus festis eleemosynam ab aliquo pio offerente recipere et pro ipso sacrificium applicare possint*, ea tamen conditione, ut infra hebdomadam pro populo missam applicantes suppleant quidquid diebus festis omissum est.

nullo legitimo impedimento detentus, onus celebrandi Missam in alium Sacerdotem transfert?

Sacra Congregatio respondit: *Consuetudinem, de qua agitur, non esse attendendam.* Die 25 Septembris 1847., in Mechlinien. — Vide D. Bouix, tract. de Parocho, p. 590.

175. — QUAER. 3° *An praedictae obligationi satisfaciat Parochus per Missam privatam?*

Resp. Affirmandum omnino videtur, quia reapse praeceptum Ecclesiae adimplet; nec tenetur Missam solemnem, aut aliqua certa hora fixam celebrare: quamvis Episcopus praescribere possit, ut Parochi per seipsos solemniorem Missam legant aut cantent. — Ita D. Bouix, ibid. p. 591-592.

Insuper Parochus diebus Dominicis et festis Missam celebrare debet in propria Ecclesia, et non in alia, quaecumque consuetudine in contrarium non obstante. — Sic S. Congr. Concil. 15 Septemb. et 17 Novemb. 1629. — D. Bouix, tract. de Parocho, p. 591. (3).

QUAER. 4° *Si Parochus Vicarium deputaverit ad Missam pro populo celebrandam, an stipendium ipsi tribuere debeat?*

Resp. Affirm., quia ad Parochum pertinet curare, ut Missa parochialis seu pro populo celebretur, nec Vicarius tenetur stipendio carere.

QUAER. 5° *An Parochus vel Episcopus infirmus, aut alia de causa a celebratione impeditus, teneatur diebus festis per alium pro populo celebrare?*

Resp. Affirmandum est, quia onus illud non est tantum personale, sed simul reale; non secus ac onus praedicandi, quod consequenter per alium impleri potest et debet. — S. Lig. n. 327. — S. Congr. Rit., 11 Maii 1720.

QUAER. 6° *An Parochus, qui non potuit sibi alium substituere ad celebrandum pro populo, uno vel altero die infra tempus Secensus (Retraite pastorale), teneatur postea ad totidem Missas applicandas pro populo?*

Resp. Affirmative ex responso S. C. Conc. ad DD. Maupoint, Episcopum S. Dionysii (Bourbon) die 14 Dec. 1859.

176. — QUAER. 7° *An Pastores animarum teneantur pro populo celebrare in festis a Pio VI. suppressis?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia Ecclesia illis diebus solum eximit fideles ab obligatione audiendi Missam, et abstinendi ab operibus servilibus; unde urgere pergit obligatio Parochi pro populo celebrandi, sicut prius urgebat. Constat ex variis Declarationibus S. Poenitentariae.

QUAER. 8° *Quaenam sint festa a Pio VI. suppressa?*

Resp. Sunt sequentia: festa Apostolorum praeter SS. Petri et Pauli

(3) Alicubi tamen consuetudo habet, ut si qua alia in ecclesia eidem parocho subiecta solemne festum celebretur, ipsi iure-quopiam honos servetur missam in cantu cum duplicato stipendio celebrandi.

solemnitatem; duae feriae, quae Pascha et Pentecostem sequuntur; Inventio S. Crucis; festa S. Annae, S. Laurentii, S. Stephani, SS. Innocentium, S. Sylvestri S. Michaelis, et S. Iosephi. — Vide dicta tom. I. n. 476.

177. — QUAER. 9° *An Pastores animarum in Gallia teneantur Missam celebrare pro omnibus diebus festis suppressis, et in Dominicam translatis ex concessione Pii VII. anno 1802.*

Resp. Affirm. Constat ex variis decisionibus Sanctae Sedis, praesertim ex Declaratione S. Congr. Concilii Trid. a Gregorio XVI approbata, in responso ad ill.^{mm} DD. Bouvier, Episc. Cenomanensem, data die 14 Iunii 1841, nec non ex responsione ad ill.^{mm} Archiep. Tolosanum die 6 Augusti 1842; iterum ex decisione S. Congr. die 25° Septemb. 1847.

Quapropter ut obligationi huic satisfaciat Parochus, non illi sufficit applicare Missam pro populo Dominicis, ad quas remittitur seu transfertur solemnitas Epiphaniae Domini N., Corporis Christi SS. Apostolorum Petri et Pauli, Patroni loci (non autem Titularis Ecclesiae), et Immaculae Conceptionis ubi ex Indulto Apostolico festum illud 2^a Dominica Adventus celebratur; sed praeterea tenetur applicare Missam ipso die, quo praefatorum festorum Officia communiter in Ecclesia recitantur (4).

178. — QUAER. 10° *Daturne aliqua praescriptio vel consuetudo contra obligationem applicandi Missam pro populo in festis suppressis aut translatis?*

Resp. Neg. Aperte constat ex Declaratione S. Congr. Concilii die 25 Septembris 1847, et praesertim ex Constit. Pii IX: *Amantissimi*, 3 Maii 1858 (5).

QUAER. 11° *Quaenam sint festa a Pio VII. suppressa, et in diem Dominicam translata pro Gallia?*

Resp. Sunt sequentia: Circumcisio, Epiphania, solemnitas Corporis

(4) Quoad dies festos translatos excipiendum est, nisi simul cum solemnitate translatum in dominicum diem officium quoque fuerit. Ita Constitutio SS. D. N. PP. Pii IX. 3. Maii 1858: *Quod vero attinet ad festos translatos dies id unum excipimus, ut scilicet quando una cum solemnitate divinum officium translatum fuerit in dominicum diem una tantum Missa pro populo sit a parochis applicanda; quandoquidem Missa, quae praecipua divini officii pars est, una simul cum ipso officio translata existimari debet.*

(5) De ista obligatione quoad festa reducta haec Pius IX. statuit... *Quamobrem*

hisce litteris declaramus, statuimus atque decernimus, Parochos aliosque omnes animarum curam actu gerentes sacrosanctum Missae sacrificium pro populo sibi commisso celebrare et applicare debere, tum omnibus Dominicis aliisque diebus qui ex praecepto adhuc servantur, tum illis etiam qui ex huius Apostolicae Sedis indulgentia ex dierum de praecepto festorum numero sublatis ac translatis sunt, quemadmodum ipsi animarum curatores debebant, dum memorata Urbani VIII Constitutio in pleno suo robore vigebat, antequam festivi de praecepto dies imminuerentur et transferrentur.

Christi, Purificatio, Annuntiatio, Nativitas, et Immaculata Conceptio B. Mariae Virg.. festa SS. Petri et Pauli, et Patroni Paroeciae. — Reple dicta tom. I, n. 476.

ARTICULUS III. DE OBLIGATIONE CELEBRANDI RATIONE STIPENDII

179. **Principia.** — I. Licite accipi potest stipendium seu eleemosyna pro Missa, quam quis pro alio legere non tenetur. Stipendium enim non datur tanquam pretium vel compensatio Missae, sed ut medium ad Ministri sustentationem. Constat etiam ex Scriptura sacra (1. Cor. 9. 15.): *Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quae de sacrario sunt, edunt; et qui altari deserviunt, cum altari participant?*

II. Sacerdotes ex iustitia tenentur Missam celebrare, et determinate applicare ad intentionem eorum, qui ad hoc stipendium erogaverunt. Etenim intervenit cum iis pactum onerosum, quod titulo iustitiae, non secus ac in quovis alio contractu, servari debet. Unde Sacerdos, qui sive per se sive per alium Ministrum omittit applicare iuxta intentionem illius, qui stipendium erogavit, ad restitutionem stricto iure tenetur.

III. Non potest Sacerdos per unam Missam duplici stipendio satisfacere, sed pro singulis Sacrificium distinctum offerre debet. Ratio est 1° quia non constat certo, Sacrum pro pluribus oblatum singulis tantum prodesse, quantum prodest pro uno solo applicatum, licet id longe probabilius sit; 2° quia sic Sacerdos in percipiendo honorario rationem honestae sustentationis excederet (6); 3° quia hoc ipsum constat ex propositione 8^a ab Alexandro VII. damnata, quae sic se habet: *Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa accipere applicando petenti partem etiam specialissimi fructus ipsimet celebranti correspondentem.*

180. **Quaesita** — QUAER. 1° *Quodnam censeatur iustum sacerdotis celebrantis stipendium?*

Resp. Quantitas stipendii iusti universaliter determinari non potest. Licet exigere stipendium statutum ab Episcopo vel a consuetudine. — S. Lig. n. 319. Cui regulae etiam Regulares sub gravi conformare se debent ex S. Congr. Decreto apud Benedictum XIV, Instit. 56. n. 10. — S. Lig. n. 320. — Et quidem Episcopus saltem quoad eleemosynas manuales prohibere potest, ne stipendium minus taxa statuta accipiatur. — Benedictus XIV, ibid. (7). — Attamen, sicut ex charitate vel amicitia

(6) Secundum hoc argumentum tunc videri satis firmum potuit, quando stipendii mensura sacerdotis sustentationi honestae (quae scilicet conditionem sacerdotis deceat) congrua videri potuit.

(7) Decreta, quae Benedictus XIV.

(Instruct. 56. n. 20.) refert, spectant tantummodo ad onera perpetua Missarum; atque in iis statuitur, ne maiorem aut minorem pecuniae summam pro Missis perpetuis in posterum statui (Regularium Praefecti) paterentur. Taxa

stipendium minus admitti potest, ita etiam ex dantis liberalitate maius recipere fas est. Potest pariter Sacerdos plus recipere pro labore extraordinario, v. gr. pro Sacro celebrando tali hora vel tali loco incommodo, etc.

QUAER. 2° *An graviter peccet Sacerdos, qui accepto stipendio, Missam celebrare differt?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia violat contractum in re gravi. Constat etiam ex Decretis S. Congreg. Concilii ann. 1652. — S. Lig. n. 317.

181. QUAER. 3° *Quaenam dilatio gravis censeatur?*

Resp. Controvertitur; gravis sane videri potest dilatio, quae tres menses excedit. — Ita communiter cum S. Ligorio, contra alios, qui annum integrum requirunt. — Probabilius autem non peccat graviter Sacerdos, qui Missam promissam intra duos menses celebrat. In Missis autem celebrandis pro recenter defunctis, dilatio unius mensis gravis reputanda est iuxta S. Ligor., Salmant., Lugo, etc. — Insuper ad Episcoporum quoque statuta est attendendum. Certe vero peccat graviter Sacerdos quoties Missam pro aliqua instante gratia impetranda petitam ac promissam intra tempus circumstantiis aptum celebrare omittit; et idcirco tenetur acceptum stipendium restituere, licet deinceps celebraverit.

Caeterum quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant, si tamen tribueus eleemosynam pro aliarum Missarum celebratione id sciat, et consentiat, ut illae tunc demum celebrentur, cum susceptis oneribus satisfactum fuerit, id non prohibetur. — Sic S. Congr. Concilii. — Cavalieri, t. 5. p. 107., ad duodecimum.

QUAER. 4° *An peccet graviter Sacerdos omittens celebrare Missam, si stipendium pro illa acceptum non sit materia gravis?*

Resp. Affirmandum videtur, nisi forte stipendium adeo tenue sit, ut Missa gratis promissa appareat. Ratio est, quia qui dedit stipendium, notabile detrimentum spirituale patitur. — Ita S. Lig. et alii communiter contra alios.

tamen, ibi ad Innocentio XIII. statuta, nempe annuorum 60 seuatorum, modo non servatur nec servari potest ob immutatum pecuniae valorem; quod idem contingit quoad adventitiarum Missarum stipendia, quae tunc Romae ad decem romanos asses pertinebant, nec immutanda esse decrevit tum S. Congregatio, ut idem Benedictus XIV. (l. c. n. 23.) narrat. Licet autem nunc duplo maius tribuatur stipendium, quis dixerit, ad decentem sacerdotis sustentationem par illud esse? Et mirum

sane, quod quidam tam stupidi nunc reperiantur, ut conclament adversus clericorum divitias; quando ob pecuniarum valorem tam longe nunc immutatum, aucta quidem et operarum, et artificum, et publicis seu privatis officiis addictorum stipendia cernimus; stipendia vero clericorum sustentationi statuta haecenus definiti novimus illa mensura, quae congrua cum foret aliquot ante saecula, vix ad aegerimam traducendam vitam modo sufficit!

182. — QUAER. 5° *An vel quomodo peccet omittens Missam gratis promissam?*

Resp. 1° Non peccat, quoties non adest verae promissionis contractus, sed promittens benevolam tantum propositum ostendit.

Resp. 2° Probabilius peccat venialiter tantum, quando vera intercessit promissio, quia simplex promissio non obligat sub gravi, nisi, ut ait Lugo, promittens expresse sub gravi, et ex iustitia se obliget.

QUAER. 6° *An possit Sacerdos per unum Sacrum satisfacere pluribus Missis gratuito promissis?*

Resp. Affirm. Ratio est, quia Missae gratuito promissae nequaquam obligationem contractus proprie dicti, ne titulo quidem merae fidelitatis, inducunt (8). Insuper valde probabilius applicatio Sacrificii pluribus facta tantum singulis prodest, quantum uni soli prodest. Aliunde non urget hic ratio iustitiae, quae exigit, ut pars tutior eligatur; nulla enim percipitur retributio. — Ita Elbel, de Contr. n. 337. etc.

QUAER. 7° *An simoniae reus sit Sacerdos, qui praecipue intuitu stipendii celebret?*

Resp. Neg. per se, nisi nempe stipendium ut verum celebrationis pretium habeat; verum a peccato excusari non potest, cum odiosum sit, quod sacro ministerio pecuniae lucrandae causa quis abutatur. Attamen non peccat Sacerdos, qui accessorie celebret intuitu retributionis accipiendae, praesertim si ipsi necessaria sit. Nec ulla labe maculatur qui accepto stipendio ad celebrandum determinatur, licet alias Sacrum fuisset omissurus; tunc enim non ratione stipendii, sed obligationis adimplendae movetur. — Ita communiter.

183. — QUAER. 8° *An Sacerdos possit Missam alteri celebrandam committere stipendium minus dando, quam ipse acceperit?*

Resp. Neg. Ratio est, quia ob speciem turpis lucri id prohibuit S. Congregatio Concilii Decreto approbato ab Urbano VIII. et confirmato ab Innocentio XII. ubi haec habentur: *Omne damnabile lucrum Ecclesia removere volens, prohibet Sacerdoti, qui Missam suscipit celebrandam cum certa eleemosyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem Missae sibi retenta, celebrandam committat.* Hinc et Alexander VII. damnavit sequentem propositionem sub n. 9. expressam: *Post Decretum Urbani potest Sacerdos cui Missae celebrandae traduntur, per alium satisfacere, collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.* Imo Benedictus XIV. Epistola encyclica *Quanta cura*, die 30 Iunii 1741,

(8) Auctor supponere hic videtur, sacerdotem ne obligationem quidem fidelitatis, quae cuiuslibet verae promissionis

propria est, assumere voluisse, atque adeo ne ullum quidem promissionis proprie dictae contractum intercessisse.

poena suspensionis ipso facto incurrendae et Sedi Apostolicae reservatae damnat Sacerdotem, qui pro Missis celebrandis stipendia colligens maioris pretii iuxta consuetudinem vel statuta locorum, Missas ibi, vel in locis ubi minora stipendia tribuuntur, celebrari curet, parte sibi retenta. — V. S. Lig. n. 321. (*).

Excipe 1° nisi excessus stipendii traditus fuerit intuitu personae, amicitiae, paupertatis, gratitudinis, propinquitatis; 2° aut si alter Sacerdos omnino sponte et non rogatus, excessum remittat. — S. Lig. ibid. etc. *et alii communiter.*

184. — QUAER. 9° *An qui retinet partem stipendii, teneatur ad restitutionem?*

Resp. Affirm. Ratio est, 1° quia hoc deducitur ex propositione damnata ab Alex. VII. superius relata. Propositio enim dicebat, Sacerdotem retinentem partem stipendii posse satisfacere per alium; ergo sequitur contradictoriam esse veram, illum scilicet non posse satisfacere: satisfactio autem non respicit tantum honestatem actus, sed etiam eius iustitiam; qui autem obligationi iustitiae non satisfacit, ad restitutionem tenetur; 2° quia Sacerdos dividens stipendium, agit contra voluntatem dantis: voluntas enim dantis est, non solum ut Missa celebretur, sed ut pro tali stipendio celebretur. Neque enim gratuito erogare quidpiam ei vult, qui non celebrat. — Ita S. Lig. n. 322. inquiring, hanc sententiam esse tenendam. Cui autem fieri debeat restitutio, num danti scilicet eleemosynam an celebranti, *controvertitur.* Potius celebranti facienda videtur. — S. Lig. ibid.

QUAER. 10° *An sacerdos, cui offertur pingue stipendium pro hodierna Missa, possit, hoc retento, rogare alium Sacerdotem ut celebret pro ipso, promittens celebrare die sequenti pro eodem, qui pro ordinaria eleemosyna est celebraturus?*

Resp. Controvertitur. I^a SENTENTIA *negat*, quasi hoc non possit excusari a specie turpis lucri (9) — Ita S. Lig. n. 322. dub. 4.; qui tamen addit, de gravi peccato damnandum id non videri.

II^a SENTENTIA *Affirmat* cum Lacroix, n. 134., *et aliis.*

(*) Cf. De Censuris, excommunicationes Papae reservatas.

(9) Pro hac opinione S. Alphonsus nil profert, nisi auctoritatem Concinae, qui rem prudentum iudicio remittit, si sacerdos sit pauper: quasi vero paupertas speciem turpis lucri auferre a sacris ministeriis queat! Caeterum secunda sententia non solum rationum soliditate et

pondere auctoritatis longe est probabilior, sed et communissima piorum prudentumque sacerdotum praxi comprobatur.

Et reipsa occasiones id ab alio sacerdote postulandi non sunt adeo infrequentes, ut contingit v. gr. si stipendium pro missa certo quodam die celebranda acceperis, qua die inopinato accidat ut vel pro infirmo, aut pro defuncto, aut pro sponso

185. — QUAER. 11° *Quomodo taxandae sint Missae, pro quibus legendis testator summam aliquam pecuniae reliquit?*

Resp. Taxandae sunt iuxta loci consuetudinem vel dioecesis legem pro

et sponsa, etc. celebrare missam debeas. Quandoquidem vero S. Alphonsus nihil reperit, quod in eiusmodi intentionis permutatione per se reprehendi possit, iam facile per se ea concidunt, quae obici possint in contrarium.

Concina (*De Euch.* diss. 2. cap. 6. §. 2. n. 16.) sic de hac re: *Nec video, quomodo a specie turpis mercimonii hoc excusari possit. Eo enim haec dierum et Missarum permutatio tendit, ut lucrum maius pariat. Unicus permutationis finis est mercimonium.* Paulo obscurior est sensus, nam vox *mercimonium* per se idem significat, ac *merx*. Sed forte voluit dicere *turpe lucrum*. Illud nihilominus satis mirum, quod anteaetis temporibus nemo hanc turpitudinem viderit, quousque aliquid lucis mundo demum Concina intulerit! Constat profecto, paucos ex Auctoribus hanc quaestionem attigisse: at vero cum S. Alphonsus nihil improbandum in hac missarum mutatione invenerit, nonne patet, idcirco ea de re vix ab aliquibus tractatum fuisse, quia nempe nulla suberat ratio, cur honestas eius in dubium vocaretur? Sed proprius ad rem.

Missum nunc fiat, alias saepius subesse causas, uti diximus, ob quas hanc intentionis mutationem postulari contingit: nec solet alioquin inquiri, uter sacerdos maius acceperit stipendium. Sed enim cur denique est *turpe lucrum*? Respondet Concina: *quia maius lucrum quaeritur.* At vero, quid si maius stipendium, quod sibi oblatum divina providentia sacerdos putet, servare velit, ut opem ferat infirmo, vel egenae vetulae subveniat, vel opus morale S. Alphonsi aut sibi emat, aut alteri sacerdoti donet? Nam intentionem, retento proprio stipendio, mutare, S. Alphonso probante, honestum est. Atqui etiam

velle honesto medio uti ad pauperibus succurrendum, est honestum. Ubinam ergo turpitudine? Quod si Concina sibi fingit, inordinate, ob finem nempe minus honestum, id fieri; utique operantis finis per accidens adiunctus dicitur pravus, non vero opus in se spectatum.

Quaeres, an doctrina quam defendimus, auctoritatibus fulciatur. *Resp.* Quod per tot saecula unus extiterit *rigidissimus* (ut S. Alphonsus ait) Concina, qui *turpis*, ut inquit, *mercimonii* reatum hic invenit, iam satis superque evincit, contra ipsum stesisse tum eos, qui quaestionem attigerunt, tum eos, qui nullam de hoc quaestionem esse movendam ipso facto docuerunt. Nonne et S. Alphonsus reatum hae in re nullum reperit, nisi ad inordinatum quempiam finem, quo forte moveatur sacerdos, recurratur? Et omnium contra unum Concinae suffragium numquid non aliquid habet auctoritatis pondus? Cum vero Concina exceperit casum sacerdotis pauperis, haec ipsa excusatio illud confirmat, quod superius dictum est, haud recte traduci generatim uti reum illum actum, qui, per se cum indifferens censi possit, bonus aut malus pro finis diversitate evadere potest. Neque enim sola paupertas honestum finem potest praebere Sacerdoti, ob quem stipendium sibi oblatum in suos usus servandum honeste iudicet. Quod vero huiusmodi actus per se honestus vocabulis illis invidiae plenis pingatur, *lucri, mercimonii*, id enimvero praestabat fervidae Concinae phantasiae reliquisse; neque enim eiusmodi dicacitates ceu rationes theologicae sunt habendae. Ceterum quisquis non est in hoc mundo peregrinus, is plane novit, non infrequentes esse occasiones permutandi inter sacerdotes intentionem, ut voluntati offerentis stipendium pro missa statuto die celebranda